

Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä. Julk. 16.3.2007.
www.koyhyyskirjoitukset.org Kirjoittaja: nim. Tyttitimangi

Köyhä jälki

Ei tämän näin pitänyt mennä. En minä lapsena unelmoinut hankalasta aikuistumisprosessista enkä vastoinkäymisistä. Viisivuotiaana minulla on vedenpitäväksi uskomani suunnitelma menestyä, voida hyvin ja vaurastua. Kukaan ei sano minulle ei. Minulla ei ole hajuakaan siitä, että tosielämässä kaikki ei mene välttämättä niin kuin pienessä mielessään kaavailee.

Hikinen maanantai-ilta. Mitä hemmettiä olenkaan mennyt tekemään? Nökötän kasaan painuneena vartiointikopissa minua ja kelloaan pälyilevän vartijan kanssa! Järkeni alkaa juosta vasta, kun häpeämpuna hiipuu poskiltani, ja tajuan, ettei tehtyä saa enää tekemättömäksi. Me odotamme poliisia, sillä minä, hyvästä perheestä suurien suunnitelmiensa perään ponnistanut nuori nainen, varastin juuri paketin sisäfilettä, köntin juustoa ja suklaakuorrutteista kermajäätelöä. Vähän oli nälkä kun en ole viikkokausiin syönyt muuta kuin makaronia.

Luonnevika, kenties, mutta Prinsessa on Prinsessa myös pöllittäviä elintarvikkeita valitessaan. Jos tarjolla on parasta, en tyydy tarjousmakkaraan. Minulla voi olla sudennälkä, mutta näköäni se ei haittaa yhtään.

Poliisi tulee, kahden piinaavan ja ihoa nipistelevän nolon tunnin jälkeen. Ainakin litra kyyneleitä pidäteltyinä silmäluomieni takana. Virkavaltaa edustaa kaksi nuorehkoa henkilöä, mies ja nainen. Molemmat mittailivat minua katseella, joka tihkuu halveksuntaa. "Onksulla jotain piikkejä tai jotain taskuissas?", naispoliisi kysyy selvästi arastellen. Niin, tosiaan, minähän voisin olla hepatiittiruiskulla vaarallisesti pistävä kamankäyttäjät, olenhan laihakin kuin pajunvarsi! Vakuutan aseettomuuttani. Tunnen olevani mitättömämpi kuin vartijan taskuunsa rutistama räkäpaperi.

Annan konstaapelien kopeloida. Heille jää käteen pelkkää ihmetystä. Ei aseita, ei veitsiä eikä haarukoita, tällä tytönheitukalla, ei käytössään kauppaeskuksen takahuoneessa eikä kotonaan. Kaikenmoiset piikit olen säilönyt pikkuhiljaa sydämeni suojaksi. Olen kasannut itseni ympärille kivimuurin, sillä "kyllä äiti ja isä, kyllä minä pärjään!" Pärjään jopa väärin valintojeni kanssa.

Sekä vartija että paikalle takiani hälytetty poliisipartio haluavat tietää, miksi ihmeessä varastin. Haluatteko todella kuulla elämäntarinani, itkuisesta räpyttelystä punaiset silmäni kysyvät. Vartija vilkaisee kelloaan tuhannennen kerran ja liukenee nappaamaan lisää kaltaisiani konnasurkimuksia. Aika on rahaa. Minulla on vain aikaa.

Poliisit tuijottavat minua säälivästi. Miettivät varmaan, olenko pillereissä, humalassa vai muuten vain sekaisin. Ajatukset poukkoilivat pääni sisällä kuin superpallot asfaltilla. "Miksi" kaikuu korvissa vaativana. Helppo vastaus: tuli tarve kokeilla, onnistunko täydentämään kaventunutta ruokavaliotani. Minun tuurillani toki jäin kiinni ensimmäisellä kerralla. Moniulotteisempi selitys tuskin oikeasti ketään kiinnostaakaan.

Suomi on kylmä maa elää unelmilla. Mikäli maalaa taivaanrantansa liian lämpimillä väreillä, kaikki saattaa jäätyä rikki ensi pakkasten myötä. Harmi vain, että minut suorastaan kasvatetaan uskomaan tulevaan, mielikuvituksen voimaan ja omaan itseen, hyvässä mielessä. Piirtelen ja maalaan paitsi paperille myös pilvilinnani seinille. Minusta tulisi jotakin suurta ja taiteellista, kuulen vanhempien myhäilevän.

Peruskoulussa ja lukiossa olen aina Se Lähes Paras. Tuohon parhauteen alkaa kuitenkin pikkuhiljaa sekoittua yhä enemmän outoutta, jos asioita ja ihmisiä tarkastellaan niin sanotuilla standardilaseilla. Jo ala-asteella saan tottua siihen, että en aina kuulu joukkoon. Paljon myöhemmin päätän, etten enää edes halua kuulua. Joukkueisiin, kaveripiireihin, minkäänsortin yhteisöihin. Koulukiusatusta tähdenaihiosta kasvaa erakko, ehkä niin, ja kaiken epä tietoisuuden keskellä lopulta hukkaan itseni ja itsekunnioitukseni. Kadotessani henkisesti minusta tulee: aikuinen?

Yritän räpeltää kasaan ihmiseksi tekevää tutkintoa eli sinänsä taiteellisia viestinnänopintoja. Siitä ei tule mitään. Ikänsä koulunpenkillä huippulukemia arvosanoiksi tahkonneesta tulee rimanalittaja kuin vahingossa. Tai ehkä vain uuvun, palan loppuun, kuten sanotaan.

Hämäännyn uudessa yhteisössä, sillä en enää ole lainkaan varma, mitä osaan ja miksi haluankaan isona. Miettiminen ja identiteetin etsintä näkyy ulospäin. Lyhytjännitteisyytenä, äkkipikaisina tunteenpurkauksina niille sopimattomissa paikoissa, opintojen vähättelynä kotiseutukäynneillä. Isä sanoo sen ääneen: ei viestintä ole mitään kunnon työtä. Ajatus jää kytemään, ja kolmen vuoden kakomisen jälkeen keskeytän ammattikorkeakouluopintoni niiden turhuuden vuoksi. Paha vain, ettei minulla ole oikein mitään tilalle. Enhän edes tiedä, onko minusta mihinkään.

Luovun haaveista, sillä ne tekevät minusta huutomerkin. Koulussa en pysy muiden tahdissa, koska en usko kykyihini. Kotiväen keskuudessa olen yhtäkkiä outolintu, kun soudan ja huopaan, ja ylipäätään aloin viestintää kokeilemaan. On aika köyhä olo. Monessakin mielessä.

Alle 25-vuotiaana koulusta jättäytyneenä olen yhteiskunnalle vain ylioppilaanraakile, joka ei ansaitse tukea tuumailunsa ajaksi. Toimeentulosta hädissäni kierrän sossut, kelat ja työttömyyskassat, mutta kaikissa minua kehoitetaan painumaan joko takaisin koulunpenkille tai vaihtoehtoisesti vain ulos. Ahdistus kasvaa umpikujajuoksun kiihtyessä. Minua stressaa paitsi tulevaisuus myös jokapäiväinen leipä, vuokra, laskut sekä lukuisat muut hiljalleen kasautuvat menoerät. Tässä vaiheessa kukaan ei kysy minulta miksi. Kaikki vain vaativat toimimaan.

Ja sitten minä toimin, kuumana maanantaipäivänä, houkuttelevan viileässä kauppakeskuksessa. Toimin kuten eläin, sillä ihmismaailman lait eivät enää tunnu kuuluvan minulle. Mutta citysudet napataan ja eläimelliset reaktiot tapetaan. Minusta jää jälki - poliisin rikosrekisteriin.

Kuljen kuin sumussa. Näkemäni valonpilkahdus tunnelin päässä on työpaikka, jonka löydän viime tingassa. Rahaa tilillä enää viisi euroa, uutta työsarkaa takana sekavat kaksi kuukautta. Koko talvikin on huijausta: taivas vuotaa märkää räntää, ja minikokoinen matka lähikioskille tuntuu ikuisuudelta. Kello on puoli kuusi aamulla. Olen niin väsynyt, etten tajua välittää edes tennarit läpäisevästä likavedestä sukissani. Raahaan katumainokset ulos kioskin uumenista. Helvetin painavia ovat, mokomat hökötykset. Sytytän kelmeänkeltaiset valot, pistän aamun ensisumpit valumaan, veikkauskoneen päälle ja alan muistella, mitä kaikkea aamuvuoron seitsentuntiseen kuuluikaan. Lista on pitkä kuin nälkävuosi.

Asiakkaiden maanantailöyhkäisiä kuittailuita kuunnelllessani, lottolappusia kojeeseen syöttäessäni, kuormaa purkaessani, kuitteja ja tositteita erinäisiin kansioihin tunkiessani ajattelen, että ei tätä, ei herrajumala, eläkeikäni asti. Kaikenmoinen luovuus on tässä duunissa nollassa, ja kiitokseksi raskaasta raadannasta saa vain mojavat niskakivut, jännetuppitulehdukset sekä koipiin klimpeittäin suonikohjuja. Lisänä tulevat lukuisat yrmeät Murahdukset. Asiakkaat ovat pienen lähiön pieniin ympyröihin juuttuneita alkoholisteja, syrjäytyneitä, häiriintyneitä tai vain elämänsä kyllästyneitä. Heitä hymyilyttää yhtä harvoin kuin minua nykyisin. Mieleni jumittaa, sillä minulta puuttuu kyky

hyväksyä rutiineja, joista en pidä. Aamukahvi maistuu kuravedeltä, sillä pelkän järkipuoliskon hyödyntäminen lamaannuttaa sekä minut että aistini.

Otsasi hiessä pitää sinun leipäsi ansaitseman. Lause ei ole keksintöni, mutta hoen sitä - voimatta kauheasti samaistua tai kyseisestä letkautuksesta piristyä. Jotain on kuitenkin ajateltava, jotain edes vähän kannustavaa. Koko suku tuntuu minut unohtaneen, kun ei Täydellisestä pikkutyöstä tullutkaan helppoa, sopeutumiskykyistä ja järkevästi elämässään etenevää nuorta naista, menestyjää. Nielen sumppini. Pakko pysyä hereillä.

Katkeruus on karsinogeeni, joka sille otollisessa ympäristössä kasaantuu kantajansa kitusiin kiusaamaan ja öitä valvottamaan. Minäkin altistun ja saastun. Paha oloni ei poistu edes hikilenkillä, sillä vastaani ei tule mitään minulle läheistä. Olen kauaksi kotopuistikostani vierähtänyt, yksin ja hukassa. Aloittelevan kioskimyyjän harjoittelupalkalla ei hurvitella kuin näennäisesti. Eskapistiseksi huvikseni vakiintuu istua sohvattoman yksiöni lattialla ja litkiä lempisiideriäni. Mansikanmakuinen neste on kuin lääkettä: se tepsii, mutta vain hetken aikaa.

Nykymaailmassa, leppoisassa lintukodossa nimeltä Suomi, mikään ei ole ilmaista. Myös entiset erheet maksavat. Ystävänpäivänä minut irtisanotaan. Koeajalla, siten laillisesti ja kätevästi. Minulle ei jää vastaan sanottavaa.

Talvi nauraa jäisillä tekohampaillaan ikkunan takana, enkä enää nuku. Kun kirkuvaa minun näköistäni alkuolentoa kärrätään paareilla läpi valkoiseksi kalkitun psykiatrisen osaston, pystyn miettimään vain yhtä asiaa: mikä on minun lopullinen hintani, mitä tämä kaikki tuleekaan maksamaan!